ՊԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համ. 8 մէճ.
» » Գաւառաց » 10 մէճ.
Վեցամսեայ » Կ. Պոլսոյ » 4 մէճ.
» » Գաւառաց » 5 մէճ.
Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ, երկու անգամի համար 2 ղուրուշ, աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլայ ։

ՄԱՍԻՍ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՊԱՅՄԱՆՔ

Դուրս գացած լրագրոց ծանուցման ծախքը խմբագրութեան վրայ է ։
Լրագրոյ վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն խմբագրի — Տնօրէնին պիտի ուղղուի, Ղալաթիա Սանտըքճըլար Չարշըսի թիւ 198, Նորտ խան, Մասիսի գրասենեակը ։
Ծանրոց ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր ։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 14 ՅՈՒՆՎԱՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Մեր այս տողերը գրած միջոցին, Ռուսիոյ առաջարկած հաշտութեան պայմաններն, որոց Անգղիոյ նախարարք ալ անհամբերութեամբ կ'սպասէին, տակաւին յայտնի չէին ։ Բայց լրագրաց հրատարակութիւնները բաւական գաղափար մը տուած են արդէն Ռուսիոյ պահանջած կամ պահանջելիք պայմանաց վրայ ։ Ասոնց գլխաւորագոյնը պիտի ըլլայ ապստամբեալ գաւառաց ինքնօրինութիւնը, զոր Ռուս լրագիրք սսեպ յեղյեղած էին, և այժմ իրենց երազն իրականացնելու մօտ կերևի, եթէ Եւրոպական մեծ տէրութեանց շահերն արգելք չհանեն ։ Ապստամբեալ գաւառաց միայն ինքնօրինութիւն և բացարձակ արտօնութիւններ շնորհելու սկզբան վնասներն արդէն նշանակած էինք 1876 նոյեմբերի մէջ, յառաջ քան գումարումն Կ. Պոլսոյ դեսպանախորհուրդին, երբ տակաւին Սլաւեան կուսակցաց գաղափարները մառախլապատ վիճակի մէջ էին։ Այնուհետև դէպքերն յառաջ գնացին, և այսօր զինու զօրութեամբ համասլաւեանց սիրելի երազները գործադրութեան կըմօտենան։ Իրաւանց տեսակէտով, կառավարութիւն մը չկրնար իւր էութեան իսկ վնասակար սկզբունք մ'ընդունիլ ։ Ոչ միայն իրաւունքն՝ այլ և ինքնապահութեան բնազդումը կը պահանջեն որ կառավարութիւն մ'իրեն համար քայքայիչ դրութիւն մը չընդունի ։ Բայց հզօրագոյն զօրութիւնը կրնայ իրաւունքի և տրամաբանութեան տեղ բռնել, և ինչ ինչ պարագայից մէջ դժուարին է դիմադրութիւն ընել, ինչպէս որ դժուարին և անօգուտ է մեր քսակը զլանալ զինեալ մարդու մը՝ որ իւր ատրճանակը մեր կոկորդին դնելու յաջողի ։ Այսպիսի եղելութեան մը դէմ բողոքելն իսկ աւելորդ է, քանզի ամենայն ինչ զօրութեան կը մնայ լուծել. և երբ զօրութիւնը կը խօսի, ամեն իրաւունք պէտք է լռէ ։ Բայց զօրութիւնը չկրնար միայն բան մը հիմնել. և թէպէտ այս խօսքն զգացողական համարուի, պէտք է որ քաղաքակիրթ ազգաց մէջ աւելի կանոնաւոր սկզբունք մը տիրէ՝ քան թէ լոկ բիրտ զօրութիւնն։ Այսօրուան զօրութիւնը կրնայ վաղը տկարութեան փոխուիլ, և այն ժամանակ իւր գործը պարզապէս աւազի վրայ հիմնուած կըլլայ՝ եթէ արդարութեան և ընդհանուր շահուց գոհունակութեան վրայ յեցեալ չլինի ։ Թուրքիոյ ապստամբեալ գաւառաց ինքնօրինութիւնը կրնա՞յ այս խորհրդածութեանց համաձայն ըլլալ, արդարութիւնն և ընդհանուրին շահը կրնա՞ն ապստամբութիւնը վերակազմութեան հիմ բռնել ։ Ո՞ր կառավարութիւն, ո՞ր ազգ իրաւունք կունենայ այնուհետև ապստամբութիւնը զապրզական միջոցներու արժանի համարելու ։ Հնդկաստանի ապստամբութիւնն, Ամերիկայի հարաւային գաւառաց բաժանումը, Լեհաստանի յեղափոխութիւնը, Ֆէնիաններուն յուզմունքն, Ալժէրիի Արաբաց անկախութեան համար շարժումները մի և նոյն սկզբունքով կրնան արդարանալ, ինչպէս Կրէտէի, Հերսէքի և Պուլղարիոյ ապստամբութիւններն ։ Ամեն քաղաքային պատերազմի հեղինակներ դժբաղդաբար թէ՛ իրաւացի և թէ՛ անհիմն պատճառներ կրնան ցուցնել հաստատեալ իշխանութեանց դէմ, և եթէ իրենց պահանջումն անմիջապէս ընդունուի, բնաւ կառավարութիւն մը կանգուն չկրնար մնալ ։

Ռուսիոյ տէրութիւնն ալ՝ երբեմն այս ճշմարտութիւնները գիտնալով Եւրոպիոյ մէջ պահպանողական բոլորանց ջերմ պաշտպան էր. բայց քանի որ համասլաւեանք և ոչնչականք բազմացան, Եւրոպիոյ առաջին պահպանողական տէրութիւնն անգամ իւր ընթացքը փոխած կերևի, որով Նէվայի եղերքն աններելի ոճիր համարուած բան մը՝ Դանուբի հարաւային կողմը ներելի կըլլայ ։ Ասոր հետևանքն եղաւ ներկայ պատերազմն, որ այնչափ արիւնհեղութեանց, աւերմանց, և ազգային ու կրօնական ատելութեանց պատճառ եղաւ ։ Եթէ պատերազմօղք ժամն եկած կը համարին խաղաղութեան անդին բարիքը վերադարձնելու, միթէ չէ՞ն կրնար պահպանողական սկզբանց վըրայ հաշտուիլ, որ ընդհանուր շահուց և արդարութեան համաձայն ըլլալով, հաշտութիւնը մնայուն և անկեղծ կընէ, փոխանակ անպայման զինադադարի մը, որ հետևանք պիտի ըլլայ յեղափոխիչ սկզբանց վրայ հիմնեալ կեղծ հաշտութեան մը, բուռն զօրութեամբ միայն հաստատեալ ։ Առաջին եղանակաւ՝ առանց ապստամբեալ գաւառաց բացարձակ արտօնութիւններ շնորհելու, բոլոր Թուրքիոյ ժողովրդոց վիճակին բարւոքման նպաստաւոր ծրագիր մը կըրնար ընդունուիլ, ուր իսլամին եւ Քրիստոնէին, Սլավին կամ Հայուն, Օրթոտոքսին կամ Կաթոլիկին մէջ խտրութիւն չդրուիր. և ասոնք փոխանակ իրարմէ բաժնուելու, իրարու հաւասար քաղաքացիներ կըլլան, իւրաքանչիւր տարր և ազգութիւն մի և նոյն իրաւունքն ու արտօնութիւններն և մի և նոյն շահերն ունենալով։ Հայոց Ս. Պատրիարքին պատրաստած առաջարկութեան վրայ խօսած էինք անցեալ օր ։ Այնպիսի ծրագիր մը կատարեալ ընդունելութեան արժանի է, վասն զի երկրին ինքնիշխանութիւնն ու հողային ամբողջութիւնն անաղարտ կը թողու, և ներկայ Օսմանեան Սահմանադրութեան լըրումը կրնայ համարուիլ. քանզի անոր հիմունքն անյեղլի պահելով առաւել եղած խնդրոյ ամենէն կընճռոտներէն մին կը լուծէ, իւրաքանչիւր տարրաց և ազգութեանց օրինաւոր բաղձանքներն ալ գոհ ընելով։ Սակայն, եթէ այսպէս չլինի, այն ատեն ամեն իրաւունք և արտօնութիւն ապստամբաց վերապահեալ կըլլան, այսինքն՝ օրէնքն ու հասարակաց խաղաղութիւնը յարգող, վեհապետին և իշխանութեան հնազանդ և հաւատարիմ մնացող ժողովրդոց իրաւունքն ապստամբաց կը զոհուի, և առաջինները գրեթէ կը պատժուին՝ զրկուելով այն բացարձակ արտօնութիւններէն, վասն զի օրինապահ գտնուած են ։ Այնուհետև ո՞վ որ չապստամբիր, աւելի դէպ իրեն համար ։ Ահա այսպիսի ուղիղ բանի բոլորովին հակառակ սկզբամբ մ'Արևելից խաղաղութիւնը հաստատել կուզուի, աշխարհակործան և անգութ պատերազմէ մ'ետև ։ Կը յուսանք որ կայսերական կառավարութիւնն որչափ կարելի է պիտի ջանայ, որպէս զի իւր հաւատարիմ հպատակաց իրաւունքը զոհ չերթայ ապստամբութեան, և հաւասարութեան սկզբունքն այս պարագայիս մէջ ալ յարգուի ։ Արդարութիւնը կը պահանջէ որ հաւատարիմ և հնազանդ մնացող գաւառներն և տարերք ապստամբաց բաղդատմամբ աննպաստ վիճակի մէջ չդրուին. ապա թէ ոչ՝ հաւատարմութիւնն ու օրինապահութիւնն անօգուտ լինելով, իւրաքանչիւրին վիճակին բարւոքման համար ապստամբութենէ զատ միջոց մնացած չլինիր, և ամեն կարգ վեր 'ի վայր կըլլայ ։

∴

Գաղղիական Թան լրագիրն Օսմանեան պաշտօնատարաց աստիճաններուն վրայ յօդուած մը կը հրատարակէ, որ նշանակութեան արժանի է։ Այս աստիճանները տիտղոսներ ունին, որք են Բաշիէի համար Ֆիւթիւվվէթլու, այն է ազնիւ. Սալիսէի համար Րիֆաթլու, այն է բարձր ոգւոյ տէր. Սանիէի համար Իզզէթլու, որ է մաքուր հոգւոյ տէր. Միւթէմայիզ՝ Իզզէթլու էֆէնտի, Իւլայի երկրորդ կարգ՝ Սաատէթլու էֆէնտի կամ՝ երկնային երջանկութեան տէր պարոն. Իւլայի առաջին աստիճան՝ Սաատէթլու էֆէնտիմ հազրէթլէրի, կամ վսեմաշուք և երջանկափայլ տէր. Պալա, ուլուֆէթլու էֆէնտիմ հազրէթլէրի, կամ բարձր և սքանչելի տէր. վերջապէս վէզիր՝ Տեվլէթլու էֆէնտիմ հազրէթլէրի, կամ ճոխացեալ և պայծառացեալ երջանկաշնորհ տէր ։ Այս թարգմանութիւններն անհնար է որ ճիշդ ըլլան, քանզի Արաբական տիտղոսներուն բուն իմաստը մի միայն Արևելեան բեղմնաւոր երևակայութիւնները կըրնան հասկնալ ։ Ասկէց զատ՝ Թան լըրագիրն ալ դիտել կուտայ որ այս տիտղոսները պարզապէս կրօնական են, և Օսմանեանց կրօնական կազմակերպութեան հետևանք ։ Դժբաղդաբար, կըսէ Թան, այս տիտղոսներուն տէրերը զանոնք իրաւ կարծելով՝ լուրջ մօք կառնուն, և իրենք զիրենք ողջամիտ տէր, արծուոյ նայուածքով էֆէնտի են կոչուած տեսնելով կ'ենթադրեն թէ իրապէս այդ յատկութեանց տէր են և հետևաբար յարգանք կը պահանջեն ժողովուրդէն, որ խիստ սկեպտիկեան է իրենց վրայ ։ Պաշտօնատարք իրարու հետ կը մրցին՝ ոչ թէ պարտուց կատարման՝ այլ պարզապէս աստիճան և տիտղոս մ'աւելի առնելու համար, որով աւելի ամսական ալ կը պահանջեն ։ Ըստոյգ է որ ծախքերն ալ կը շատնան, բայց ժողովուրդը կեղեքելու աւելի արտօնութիւն առած կը համարուին ։ Թան կառաջարկէ որ այս աստիճանները պարզապէս ջնջուին, և շատ իրաւունք ունի, քանզի այն ատեն իրօք սահմանադրական և հաւասարական ազգ մ'եղած կըլլանք ։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Թէ և երէկ իրիկուընէ 'ի վեր լուր կը պտըտի թէ զինադուլը կընքուեր է, բայց դեռ պաշտօնական կերպիւ չհաստատուեցաւ ։ Սակայն երէկ կամ այսօր կնքուած ըլլալն անտարակուսելի կը համարուի ։

Ռուսիոյ առաջարկած և Բ. Դրան ընդունած նախաչաւիղ պայմաններն ալ դեռ յայտնի չեն, բայց լսուածին նայելով խիստ ծանր են, մանաւանդ դրամական հատուցումն՝ որ Թուրքիոյ կարողութենէն շատ վեր է կըսուի ։

Առ այժմ, եթէ գոհ ըլլալու բան մը կայ, Յանոսի* տաճարին փակումն է, այն է ինն ամսէ 'ի վեր աշխարհի ոսկեղէն պատճառող անխնայ կոտորածոց աւերմանց և աղետից վերջ տալուին, որոյ համար ամենքս ալ փառք պէտք է տանք Աստուծոյ ։

Լէվընթ Հէրըլտ լրագիրը խաղաղութեան պայմաններուն դեռ Բ. Դըրան նախարարաց խորհրդէն դուրս ելած չըլլալը ծանուցանելով հան-

* Հին Հռոմայեցւոց խաղաղութեան Աստուածն, որոյ մեհեանը պատերազմի ժամանակ կը բացուէր և խաղաղութեան ժամանակ կը գոցուէր ։

գերձ հետևեալ տեղեկութիւնները կուտայ, առանց ճշդութեանն երաշխաւորելու ։

Հաշտութեան երեք գլխաւոր պայմանները կ'ըսեն՝ Հայաստանի սահմաններուն ուղղութիւնը, Պուլղարիոյ համար ինքնօրինութիւն կամ անոր պէս բան մը. Թուրքիոյ կողմէ պատերազմական ծանր տուգանաց վճարք և Օսմանեան երկրին քանի մը մասերուն Ռուսական զօրքէն գրաւումը մինչև 'ի վճարումն պատերազմական տուգանաց, ինչպէս որ 1870-1871 ի պատերազմէն ետև Գերմանացիք ըրին Գաղղիոյ մէջ ։

Աստանք են, կըսէ Լէվընկ Հէրըլտ, այն կէտերն՝ որոց վրայ Ռուսիա կը պնդէ ։ Նմանապէս կը պահանջէ որ Ռումանիոյ և Գարատաղի անկախութիւնը ճանչուի՝ վերջինին սահմանն ընդարձակուելով. իսկ Սերվիոյ համար պատերազմէն առջի վիճակին շարունակութիւնը՝ Զվօրնիքի կողմէն քիչ մ'երկիր տալով ։ Սակայն Դանուբեան իշխանութեանց և Գարատաղի խնդիրն՝ եթէ պէտք ըլլայ՝ Եւրոպական տէրութեանց ժողովոյ մը վերջնական որոշմանը կրնայ յանձնուիլ, ինչպէս նաև երկու նեղուցներուն բացման խնդիրն և Պուլղարիոյ համար ըլլալիք աշխարհագրական և վարչական կարգադրութիւններն ։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Լոնտրա 24 յունվ.

Երեսփոխանաց ժողովին մէջ ելումտից նախարար Սըր Սթաֆորտ Նորթքօթ ծանոյց թէ երկուշաբթի օրն յաւելուածական հաշուեցոյց (պիւտճէ) մը պիտի ներկայէ ծովային և պատերազմական գործոց համար ։

Հարթինկթըն մարքիզը կառավարութեան երեսին տուաւ ներկայ յայտարարութեան հակասութիւնն առկէ առաջ ըրած յայտարարութեան հետ, որով կը ծանուցանէր թէ մինչև որ խաղաղութեան պայմանները չիմացուին, կառավարութիւնը բան մը չպիտի ուզէր ։

Սըր Սթաֆորտ Նորթքօթ պատասխանեց թէ ինք այն յայտարարութիւնն ըրած ժամանակ՝ կառավարութիւնը կը յուսար որ մինչև երկու կամ երեք օր խաղաղութեան պայմանները պիտի իմանար. բայց շաբաթ մ'անցաւ և Ռուսական մեծ զօրութիւնք շարունակ յառաջ կը քալեն. հետևաբար կառավարութիւնը կը խորհի որ չկրնար այլ ևս յապաղել հաշուեցոյցին ներկայումը ։

Լորտերուն ժողովարանին մէջ ալ գաղթականութեանց նախարար Լորտ Քարնարվօն բացակայ ըլլալով, գրոյց կը պըտտէր թէ հրաժարական տուեր է ։ Լորտ Տէրպի ալ նմանապէս բացակայ էր ։ Լորտ Սալիսպըրի ներկայ էր ։

Արկիլի դուքսը՝ Սըր Սթաֆորտ Նորթքօթի առ երեսփոխանական ժողովն մատուցած առաջարկութեան վրայ բացատրութիւն խնդրելով, նախարարաց գլուխ Լորտ Պիքօնսֆիլտ պատասխանեց թէ այն առաջարկութիւնը կը պաշտպանէր ։ Խաղաղութեան պայմանները դեռ չեն հաստատուած և հետևաբար դեռ ծանօթ չեն, բայց Թագուհւոյն նախարարաց բանակիք ընթացքը պէտք չէր օտար տէրութեան մը կամքէն կամ հաճոյքէն կախեալ ըլլար ։ Անգղիոյ նախարարք առ իրենց վեհապետըն և երկիրն ունեցած պարտականութիւննին պէտք էր կատարէին ։

Լորտ Պիքօնսֆիլտի այս յայտարարութիւնը ծափահարութեամբ ընդունուեցաւ ։

Վիէննա 24 յունվ.

Նախարարութիւնն հրաժարական տուաւ, բայց իրաւախոհութեան խնդրոյն վրայ երեսփոխանաց ժողովոյն որոշմանն սպասելով՝ այս մասին բնաւ տնօրէնութիւն մը չեղաւ ։

Փարիզ 24 յունվ.

Հեռագիրք կը ծանուցանեն թէ Ռուսիա՝ Անգղիոյէն ստիպուելով՝ ետ կեցեր է Կէլիպօլուն գրաւելէ ։

Եւրոպիոյ մարզպետները պատերազմին երեսէն փախչող Թուրքիոյ գաղթականաց համար օգնութիւն հաւաքելու ձեռնարկեցին ։

Երեսփոխանաց ժողովը մայիս 16էն մինչև դեկտ. 13 պատահած կողոպտական բոլոր յանցանքները ներելու առաջարկութիւնն 35 քուէի դէմ 317 քուէով ընդունեց ։

Բեդըրսպուրկ 24 յունվ.

Աժանս Ռիւս լրագիրը բացարձակապէս սուտ հանելով այն լուրը թէ Ռուսական զօրաբանակ մը Կէլիպօլուի վրայ կը քալէ, հետևեալ յայտարարութիւնը կընէ.

« Կայսերական կառավարութիւնը գիտէ որ Անգղիա մեծ կարևորութիւն կուտայ Կէլիպօլուի ։ Ռուսիա բնաւ շահ մը չունի այդ կէտին դպչելու, որ իւր զինուորական գործողութեանց շրջանակին մէջ չմտներ. հետևաբար Կէլիպօլու չպիտի գրուի, ոչ ալ յարձակում պիտի կրէ՝ եթէ Թուրքաց կանոնաւոր զօրութիւնը հոն չգումարի ։ Իսկ եթէ գումարի, այն ժամանակ անհնար կըլլայ մեզ զանոնք մեր կողին վրայ թողուլ ։

Բեդըրսպուրկ 25 յունվ.

Աժանս Ռիւս լրագիրը կը յայտարարէ թէ Եւրոպական շահուց վերաբերեալ խնդրոց մէջ Եւրոպիոյ գործակցութիւնն հարկաւոր է ։

Աթէնքի լրագրերն հետևեալ հեռագիրը կը հրատարակեն ։

Պուքրէշ 20 յունվ.

Թուրքերը Նիքօլա մեծ դքսին առաջարկութեամբ Ադրիանուպոլիսը պարպեցին, և Ռուսք այսօր հոն մտան ։ Թուրքերը նմանապէս Փէշանէն քաշուեցան ։ Վիտինի պաշարումը կատարեալ է ։ Գարատաղցիք Տուլչինիօն առին ։

Լոնտրա 25 յունվ.

Օսմ. Քօնս.		9 5/16
Փոխ.	1865	9 1/2
»	1869	9 1/8
»	1871	34 1/4
»	1872	15 3/4
»	1873	9
»	Եգիպտ.	54 5/8
Անգղ. Քօնս.		95 1/4

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պալա-Կալկէն եկած լուրերը կը ծանուցանեն թէ Մէհմէտ Ալի փաշային հրամանատարութեան ներքև գտնուած զօրաբաժինը նախընթաց օրն հոն հասեր է և դէպի Չաթալճա կը յառաջանայ ։

Սուլէյման փաշային բանակէն՝ Ֆիւատ, Րէճէպ, Շաքիր և Օսման Նուրի փաշաներուն զօրաբաժինները՝ ծովային գործոց նախարարութեան ղրկած նաւերով Լաքօսէն Սիլիվրի եկեր են ։

Ադրիանուպոլսոյ գաւառին կուսակալութիւնը Ռօտոսթօ փոխադրելով գործոց վարչութիւնը Տէֆթէրտար էֆէնտիին յանձնուեցաւ ։ Յիշեալ կուսակալութեան դիւանաց մասերուն բոլոր պաշտօնատարաց հրաման եղաւ որ Ռօտոսթօ երթան ։

Կէլիպօլուէն լուր կուտան թէ տեղւոյն շրջակայները Չէրքէզաց և անկանոն զինուորաց հրոսախմբեր անձնուելուն պատճառաւ քաղաքին մէջ տիրած արհաւիրքը՝ գունդ մը կանոնաւոր զօրաց հոն հասնելէն 'ի վեր քիչ մը փարատեր է ։

Սակայն գաղթականութիւնը կը շարունակուի, և շատ ընտանիքներ Ասիոյ կողմը կանցնին ։ Տեղւոյն իշխանութեան՝ ինչպէս նաև հեռագրական պաշտօնէից հրաման գնաց որ 'ի հարկին Չանագ-Գալէ անցնին ։

Պասիրքէթի խօսքին նայելով, Ահմէտ Էյուպ փաշան յաջողեր է Ադրիանուպոլիս գտնուած 280 թնդանօթաց մեծ մասն երկաթուղիով Կ. Պոլիս ղրկել, միայն 50-60 թնդանօթ հոն թողլով ։

Յիշեալ թերթը կաւելցնէ թէ մեծ քանակութեամբ հրացան, պատերազմական պաշար և նպար թողուեր են Ադրիանուպոլիս ։

Սպարապետի դուռը զինուորական նոր ատեան մը կազմուեցաւ ներկայ պատերազմին մէջ իրենց պարտքն ըստ արժանւոյն չկատարող կամ կատարած չըլլալու կասկած տըւող զինուորական հրամանատարները դատելու համար ։ Առաջին դատուելին պիտի ըլլայ Արտահանի հրամանատար Հիւսէյին Սապրի փաշան, որուն ետևէն կուգան պատերազմական գործոց նախորդ նախարար Րէտիֆ փաշան և նախորդ Սէրասքէր Էքրէմ Ապտի փաշան ։

Մայրաքաղաքիս մէջ կանոնաւոր զօրականներէն և ոստիկանութեան զինուորներէն զատ՝ գաղթականաց, Չէրքէզաց և ուրիշ օ և է անձանց զէնք կրելն արգիլուեցաւ ։ Այս մասին ոստիկանութեան կողմանէ հրատարակեալ ազդարարութիւն մը կը ծանուցանէ թէ պատուիրանազանց գտնուողները խստիւ պիտի պատժուին ։

Սիլիվրի բնակեալ մեր ազգայնոց կողմէ Պատրիարքարան հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ տեղւոյն Թուրք ժողովուրդը Պոլիս գացած ըլլալով Չէրքէզներն հոն կը լցուին ։ Հետևաբար մեր ազգայինները կասկածելով թէ մի՛ գուցէ այդ աւազակաբարոյ մարդիկ իրենց ալ վնաս մը հասցնեն, Ս. Պատրիարք Հօր միջնորդութիւնը կը խնդրեն առ Բ. Դուռն ։

Ն. Սրբազնութիւնն ալ սոյն հեռագիրն հինգշաբթի օրը Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին ղրկելով՝ ազդու տնօրէնութիւն մը խնդրեց ։ Ն. Բարձրութիւնն ալ անմիջապէս զինուորական զօրութիւն մը Սիլիվրի ղրկել հրամայեց ։

Կը լսենք թէ Կեսարացի Ֆրէնկեան Յակոբ էֆէնտին Ատանայի նահանգին կողմէ Օսմ. երեսփոխան ընտրուեր է ։

Սթամպուլ լրագիրը պատերազմական ատենին որոշմամբ մէկ ամիս դադրեցաւ՝ իւր վերջին թուոյ մէջ հրատարակած ինչ ինչ յօդուածոց պատճառաւ ։

Կիմանանք թէ այս երեքշաբթի երեկոյ Պէյքօզի եկեղեցին գողութիւն մը տեղի ունեցեր է ։ Ժամակոչը եկեղեցին մտնելով կտեսնէ որ կանթեղները կերեւան, և թէ աւանդատան մեծ մասն ալ աներևութացած են ։ Իսկոյն իմաց տալով, գիշերը նոյն թաղը բնակող կասկածելի Հայու մը տունը կը խուզեն և 2 ուկէս հօխայ ամբողջ արծաթ կանթեղները կգտնուին ։ Մարդն Իսկիւտարի ոստիկանութեան կյանձնուի, և թաղխորհուրդն ալ կտեղեկագրէ Պատրիարքարանի ։ [illegible]

Ս. Պատրիարք Հօր պատրաստած առաջարկութեան վրայ մեր երեքշաբթի աւուր թուով հրատարակած տեղեկութիւնն ու խորհրդածութիւնը՝ գաղղիերէնի թարգմանուած՝ երէկուան Լաթիւրքիի մէջ հրատարակեալ տեսնուեցաւ ։

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Նիստ 11 յունվարի (չորեքշաբթի)

Ատեանը բացուեցաւ ժամ 7ին ։

Նախընթաց նստին ատենագրութիւնը կարդացուելով թեթև սրբագրութեամբ ընդունուելէ ետև, ատենադպիրը Կոնեայի կուսակալութեան Պուրտուր քաղաքէն բազմաթիւ ստորագրութեամբ եկած հեռագիր մը կարդաց, որոյ մէջ տեղւոյն կառավարչին զօշաքաղութեամբ գործած անիրաւութիւններն և ուրիշ պակասութիւնները թուելով պաշտօնանկուիլ կը խնդրուէր ։

Հեռագրին ընթերցումն ընդհանուր ցասում գրգռեց ժողովին մէջ, և քանի մ'երեսփոխանք հետզհետէ խօսք առնելով յիշեցուցին թէ անցեալ տարի ալ նմանօրինակ գանգատներ եղած էին նոյն կառավարչին դէմ, և թէ՝ ժողովին որոշման հակառակ տակաւին կը շարունակէ մնալ իւր պաշտօնին մէջ. հետևաբար ամենն ալ անոր անմիջապէս պաշտօնէ դադարումն և դատաստանի ենթարկումը պահանջեցին ։

Ադրիանուպոլսոյ երեսփոխան Ռուբէն էֆէնտի. — Մեք մեր ժամանակն ապարդիւն խօսքերով կը կորսնցնենք ։ Ի՞նչ օգուտ ունին այդ յուժ պաշտօնատարին փոփոխութիւնը խնդրելու որոշումներ, երբոր կը տեսնենք որ մեր որոշմունքը նկատողութեան առնուած չկայ ։ Միթէ անցեալ տարի Սէլանիկի Տէֆթէրտար Թահիր էֆէնտիին ալ պաշտօնանկութիւնն ու դատաստանի ենթարկումը չորոշեցի՞նք՝ գործած զեղծումներուն և զինուորական մատակարարութեան մէջ ըրած գողութիւններուն համար ։ Միթէ Տարի-Շուրայի նախագահ Հասան փաշան՝ որ ժողովիս ներկայ էր, չխոստովանեցա՞ւ այդ պաշտօնատարին յանցաւորութիւնն և պատժոյ արժանի ըլլալն ։ Արդ ի՞նչ արդիւնք ունեցաւ մեր այնչափ իրարանցումը ։ Տէֆթէրտար Թահիր էֆէնտին մինչև այսօր կեցած է իւր պաշտօնին վրայ ։ Նոյնն եղաւ և պիտի ըլլայ Պուրտուրի Միւթէսարըֆին համար ալ՝ ինչ որոշում ալ որ ընենք անոր համար ։ Կը տեսնէք ահա որ այդ տեսակ խնդրոց վրայ վիճաբանելն ունայն աշխատութիւն մ'է ։

Ադրիանուպոլսոյ երեսփոխան Ռասիմ պէյ՝ Ռուբէն էֆէնտիի ըսածներն հաստատելով՝ աւելցուց թէ անցեալ տարի Թահիր էֆէնտիի զեղծումներն հաստատուելով, ելումտից նախարարութիւնը ժողովոյս նախագահ Ահմէտ Վէֆիք փաշային միջոցաւ իմացուց մեզ թէ այդ Տէֆթէրտարն ելումտից նախարարութեան պաշտօնատարաց ցանկէն պիտի ջնջուի և այլ ևս երբէք չպիտի գործածուի տէրութեան պաշտօնի ։ Հակառակ այս գեղեցիկ խոստմանց, Թահիր էֆէնտին կը շարունակէ բազմիլ Սէլանիկի տէֆթէրտարութեան աթոռին վրայ ։ Սոյն յայտարարութիւնն ընելէ ետև Ռասիմ պէյն առաջարկեց որ ելումտից նախարարութենէն բացատրութիւն պահանջուի այս գործիս վրայ ։ Միանգամայն խնդրեց որ Պուրտուրի կառավարիչը դադրի իւր պաշտօնէն և քննութեան ենթարկի ։

Գոնեայի երեսփոխան Մուսթաֆա էֆէնտին դիտողութիւն ըրաւ թէ պարզ հեռագրի մը խնդրանօք պաշտօնատարներ տապալելն արդարութիւն չէ ։ Ի՞նչ տեսակ մարդիկ են հեռագիր ստորագրողներն. ամբաստանութիւններն հիմնաւո՞ր են ։ Բ. Դուռն յիշեալ Միւթէսարըֆը պաշտօնանկ ընելէ կամ դադրեցնելէ առաջ պէտք է կուսակալէն տեղեկութիւն ուզէ անոր վրայ ։

Կարնոյ երեսփոխան Կէօրակօս էֆէնտի. — Ստոյգ է որ Վիլայէթներուն վրայ հաստատեալ օրէնքը կըսէ թէ Միւթէսարըֆներուն, Գայմագամներուն, Միւտիրներուն և այլ պաշտօնատարաց վրայ ամբաստանութիւն եղած ժամանակ՝ կառավարութիւնը կուսակալին (վալի) պէտք է գրէ և քննութիւն ընել տայ. բայց այս օրէնքը պակասաւոր է, պէտք է բարեփոխի, վասն զի այդ տեսակ քննութիւնք երբէք արդիւնք ունեցած չեն ։ Պէտք է ջնջել այդ դրութիւնն, զորմէհետև բոլոր չարեաց աղբիւրն այդ է ։

Գոնեայի երեսփոխան [illegible] էֆէնտի. — Անցեալ տարի քանի մը պաշտօնատարք ամբաստանուեցան այս ժողովիս մէջ ։ Բ. Դուռն, հաստատեալ դրութեան համեմատ՝ կուսակալներուն գրելով տեղեկութիւն խնդրեց ։ Անոնք ալ ամբաստանեալ պաշտօնատարաց գրելով, վարչական

ժողովները գավառական տեղեկագիր (մազպաթա) մը կը չինեն ամբաստանեալ պաշտօնատարաց վրայ և ամեն բան կը լմննայ : Այս դրութիւնը գէշ է*, պէտք է որ դադրի :

Ադրիանուպոլսոյ երեսփոխան Բաքիմ պէյ առաջարկեց որ Գուբեռնութի կառավարչին անմիջապէս պաշտօնանկութիւնը պահանջուի :

Նախագահ Հասան Ֆէհմի էֆէնտին գիտողութիւն ըրաւ թէ ժողովին իրաւասութեան սահմանն որոշուած է օրինօք, ուստի պէտք չէ որ այն սահմանէն դուրս ելնէ : Ժողովը պաշտօնատարներ փոխել տալու իրաւունք չունի : Այդ իրաւունքը գործադիր իշխանութեանն է : Պետութեան և ազգին իրաւունքներն իրարմէ տարբեր են. մեք ազգին իրաւունքը կը ներկայենք և չենք կրնար մեր դերէն դուրս ելնել :

Բաքիմ պէյ սոյն գիտողութեան ճշդութիւնը ճանչելով ըսաւ թէ ժողովն ինքնին չախտի կատարէ այս պաշտօնատարին փոփոխութիւնն, այլ անոր պաշտօնէ դադարումն ու ամբաստանութեան ենթարկումը կուզէ, բայց ոչ Սէլանիկի Թահիր էֆէնտիին համար 'ի գործ դըրուած կերպիւ :

Եանեայի երեսփոխան Մուսթաֆա պէյ ալ նոյն իմաստով խօսեցաւ և աւելցուց թէ ժողովն իր իրաւասութեան սահմանէն ակամայ դուրս ելնելու կ'ըստիպուի, որովհետև գործադիր իշխանութեան գործողութիւնը չենք տեսներ : Մեք հոս որոշում կ'ընենք, գործադրող չկայ, ինչո՞ւ համար եկած ենք հոս :

Կ. Պօլսոյ երեսփոխան Յակոբ էֆէնտի Գազազեան Մուսթաֆա պէյին համակարծիք ըլլալը յայտնելով պարսաւեց Խաթխամի դրութիւնն՝ որ ամեն անգամ ամբաստանեալը չի մեղացնելու և անպատիժ թողլու կը յանգի :

Էնկիւրիի երեսփոխան Մելքոն էֆէնտին երկար ճառ մը կարդաց յիշեցնելու համար թէ ժողովին անցեալ շրջանին մէջ Էնկիւրիի կուսակալութեան Էվգաֆ միւտիւրին դէմ ծանր ամբաստանութիւններ եղած էր՝ հաշիւներուն անկարգութեանն և ռամիկներուն խարդախեալ ըլլալուն դէմ, որով գանձուն քանի մը միլիոն ղուրուշի հասոյթը վտանգի մէջ ինկած էր : Այն ամբաստանութեանց բնաւ ուշ դնող չեղաւ՝ և ամբաստանեալ պաշտօնատարք իրենց պաշտօնին վրայ մնացին :

Հալէպի երեսփոխան Սաադի էֆէնտին Մարաշի կառավարիչ Բաքիֆ պէյին վրայ ապացուցեալ ամբաստանութիւններն յիշելով յայտնեց թէ յիշեալ յանցաւոր պաշտօնեայն այժմ Պէրութի մաքսատան տնօրէն եղած է : «Ահա կը տեսնէք ըսաւ, որ նոյն իսկ ապացուցեալ ոճիրներն անպատիժ կը մնան » :

Պէրութի երեսփոխան Պէտրան էֆէնտին Պէրութի մաքսատան տնօրէն անուանեալ պաշտօնատարաց յուխ ընտրութեան վրայ խօսեցաւ. ամենակարևոր պաշտօն մը, որ տարին միլիոնաւոր հասոյթ կը բերէ գանձուն : Քանի տարուան մէջ՝ մէկ տնօրէն մը միայն կը յիշէ՝ Մուսթաֆա պէյ անուն՝ բանիբուն և հաւատարիմ անձ մը, որ երկու ամսէն աւելի չէ մնացած իւր պաշտօնին վրայ : Իսկ անոր յաջորդող տնօրէններուն ամենն ալ գէշ էին : Յետոյ Գուբեռնութի կառավարչին խնդրոյն դառնալով, ըսաւ թէ մեր ժողովուրդներն երկչոտ են, դիւրաւ ձայն հանելու չեն համարձակիր իրենց կառավարչաց դէմ : Երբոր ձայն կը հանեն, ապացոյց է որ այդ կառավարիչներուն անիրաւութիւններն ու կեղեքումները չափն անցուցած են : Հետևաբար առաջարկեց որ Գուբեռնութի կառավարիչն անմիջապէս պաղրի պաշտօնէն :

Սէլանիկի երեսփոխան Մուսթաֆա պէյ առաջարկեց որ նախ՝ հարցուի Բ. Դրան թէ անցեալ տարի ի՞նչ հետևանք տրուեցաւ այդ Միւթէսարըֆին դէմ եղած ամբաստանութեանց, և թէ ինչո՞ւ համար տակաւին իւր պաշտօնին վրայ կը կենայ :

Նախագահը վիճաբանութեան բովանդակութիւնն ընելով ժողովին կամքն հարցուց, և որոշուեցաւ նախընթաց շրջանին արձանագրութիւններն աչքէ անցունելով այս խնդրոյս վրայ տրուելիք որոշման համեմատ պէտք եղածը Բ. Դըրան գրել :

Իզմիրի երեսփոխան Մինա էֆէնտի խօսք առնլով Այտընի կուսակալութեան երեսփոխան Եէնի-Շէհիրլի զադէ Ահմէտ էֆէնտիին ասկէց 15 օր առաջ Այտընի կուսակալութեան յուխ վարչութեան դէմ ըրած ծանր ամբաստանութիւնները յիշեցուց, որոց ենք ներկայ չէր (Իզմիրէն նոր եկած ըլլալուն պատճառաւ) բայց Թագվիմի-Վաքայէ պաշտօնական լրագրին մէջ կարդացած էր : Ըսաւ թէ յիշեալ նահանգին մէջ տանջանք 'ի գործ կը ածըրուի, պաշտօնատարք գողութիւն կ'ընեն, ոստիկանութեան գործակալք ժողովուրդը կը կողոպտեն ևայլն : Ասոնք խիստ ծանր ամբաստանութիւններ են : Ճշմարի՞տ են. ժողովին և կառավարութեան պարտքն է քննել և դարման տանիլ : Եւ սակայն բան մը եղած չէ : Այժմ ժողովին մէջ եղած խօսքերն ու վիճաբանութիւնները կը հրատարակուին լրագրաց մէջ, ըսաւ, երկար թղթակցութիւնք և հեռագրեր կը ղրկուին Եւրոպա, և այս ծանր ամբաստանութիւնները ճշմարիտ իրողութեանց կարգ կանցնին : Կառավարութիւնը պէտք չէ անգործ կենայ. պէտք է դադրեցնէ այդ անկարգութիւններն՝ եթէ իրօք կան : Ապա թէ ո՛չ կրնա՞նք 'ի նպաստ մեր կոչել Փարիզի դաշնագրութեան իններորդ յօդուածն որ մեր ներքին գործոց մէջ օտարին խառնուիլը կամ միջամտելը կարգելու : »

Այս յայտարարութիւններն ընելով Մինա էֆէնտին ժողովին ուշադրութիւնն հրաւիրեց կառավարութեան այս անգործութեանը վրայ :

Ուրիշ քանի մը խնդրոց վրայ ալ խօսուելէ ետև, Հալէպի երեսփոխան Գատրի պէյ բեմն ելնելով ներկայ պարագայից մէջ մայրաքաղաքիս խաղաղութիւնն ապահովելու համար ձեռք առնուելիք միջոցներու վրայ երկար ճառ մը կարդաց, և այս առթիւ զինուորական հրամանատարաց ոմանց ապիկարութեան և մայրաքաղաքիս փողոցներուն մէջ փակած խռովայոյզ յայտարարութեանց վրայ խօսք բացուելով՝ ջերմ վիճաբանութիւն մ'եղաւ :

Նախագահն ըսաւ թէ Գատրի պէյին ճառը խիստ կարևոր խնդիրներ յուզելուն պատճառաւ պէտք է ժողովին բոլոր գիւաններուն մէջ կարդացուի և յետոյ պէտք եղածն որոշուի :

Ատեանը ժամ 9 ին գոցուեցաւ :

* Ասկէց ութ տարի առաջ Հայոց Երեսփոխանական ժողովոյ կարգած հարստահարութեանց քննիչ յանձնաժողովն՝ որուն մեք ալ անդամ էինք, այդ Խաթխամի դրութեան պակասաւորութիւնն ու անտեղութիւնները ցոյց տուած էր իւր տեղեկագրին մէջ : Ծ. Խ.

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ

ԽՍՀԱՄԸ ՈՍՄՈՒՄԻԷ

13 յունվ. ուրբաթ իրիկուն		9.10
14 յունվ. շաբաթ առաւօտ		
բացուեցաւ		9. 7
ժամ 6 ին		10. 5
Բումպլիի երկաթուղի	Ֆր.	29 50
Թղթադրամ	մը.	280

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Կ. Պօլիս 13 Յունվար

Սոփիէթէ ժէնէրալի բաժ.	Անգղ. լիր.	4.
» փոխանակութեան	»	2.10
Կ. Պօլսոյ Պանքային	»	3. 8
Քրէտի Ժէնէրալ	»	3.
Քրէտի Օթօմօ—Թիւրք	»	—
փոխ. 1863	Ֆր.	45
» 1865	»	46
» 1869	»	43
» 1872	»	15 1/2
» 1873	»	45 1/2
Թրամուայ	Օսմ. լիր.	0 80

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

13 Յունվար

Անգղ. լիրա	ղրշ.	109 15
Նաբոլէոն ոսկի	»	87 5
Իմբերիալ Ռուս	»	[illegible]8 20
Գըլըմլը	»	50 30
Հինգ Փրանք	»	—
Հինգնոց	»	120
Պղինձ	»	174

Եգիպտոսի առաջնորդ Գեր. Տ. Մեսրոպ Ս. Արքեպիսկոպոսն հետևեալ նամակը գրած է Ազգ. Մատենադարանի ընկերութեան Գեր. Նախագահին :

Գերապատիւ Ս. Եպիսկոպոս.

Ոչ սակաւ մխիթարութիւն կը պատճառէ մեզ՝ Ազգային Կեդրոնական Մատենադարանի ընկերութեան մշտնջենաւոր անդամակցութեամբն պատուելնիդ :

Հետաստանեայց Հայը չէր կրնար անտարբեր մնալ այսպիսի հոյակապ ձեռնարկութեան մը հաստատութեանը, որուն պէտքը վերջին ժամանակներս խիստ զգալի եղած էր :

Այսպէս բանաւէր հասարակութիւնը քաջ խելամուտ ըլլալով ասոր, փութաց իւր եռանդուն գործակցութեամբը քաջալերել այն բարերար հիմնադիրներն՝ որոնց վկայեալ արժանիքն ըստ ինքեան առ ձեռն երաշխաւորութիւններ էին՝ սոյն բարձր և համընդհանուր վսեմ գործոյն 'ի յանգ ածմանը :

Այսպէս պիտի օրհնէ սոյն ձեռնարկը, և պատմութիւնը պիտի անմահացընէ իւր գործքերը : 1877 մարտ 9 Թուականը, ազգային գրասիրաց համար մատենագրական ոսկեղէնիկ նոր թուական մ'է : Մատենադարանը՝ դեռ իւր օրօրոցին մէջ՝ Հայկական—Կաճառի մը ծնունդը սիրտ 'ի խինդ լեցինք :

Ուրախ եմ որ՝ ազգասիրաբար՝ առանց ազգաց և ազանց ժամանակագրական արիւնացնցուղ արհաւրանքէն խըրտչելու կը շարունակէք Ձեր յաղթական քայլերը : Կը յուսամք որ Հայկազն գրագիտաց Կաճառը՝ Ազգին բանասիրաց բաղձանքը—որ մեր ալ սրտագին բաղձանքն է լիովին կը պսակէ : Հայ լեզուն՝ փոխանակ ազգային զգացմանց պայծառ արձագանք ըլլալու, անգրագէտ անձանց կրից արտայայտութեան գործի ըլլալէ կը դադրեցնէ :

Հո՛ն, ուր Հայ ձեռնհաս գրագէտները—ինչ դրօշ ալ որ ունենան խմբի հաշուով, երբ կը համախմբուին Ձեր նախագահութեանը սակ յանուն Հայութեան, յանուն Ազգայնութեան, մենք կը հաւատամք որ մեծ գործ մը կարող են ընել, և Մեսրովբեան լեզուն անխախանութենէն ազատել : Այս առթիւ ընդունեցէք մեր խորին շնորհակալեաց հաւատուն, հանդերձ մեր բաժանորդական լումայովս :

Մնամ Ձեր եղբայրութեան
2/14 յունվ. 1877 աղօթակից
յԱղեքսանդրիա. Մեսրովբ Արքեպիսկոպոսն Հայոց Գահիրէ

... Խմբագրապետ Տէր.

Ազգ. վարչութեան և Պատրիարքարանի պաշտօնէից ոմանց կողմանէ Գումգափուի Մայր եկեղեցւոյ թաղական խորհրդոյ դէմ այս օրերս գայթակղական և անհաճոյ արարք մը տեղի ունեցեր է, որ ինձ հետ անշուշտ ամեն ազգայնոց խորին ցաւ պատճառաւ :

Յուսալով որ խնդիրն այլ ևս չուզեր կնճռոտել վարչութիւնը, զանց կ'ընեմ այս անգամ բուն իրողութիւնն 'ի վեր հանել, և կ'սպասեմ տեսնել իրաց վախճանը :

Խնդրեմ. ... Խմբագրապետ Տէր, բարեհաճեցէք ներկայս հրատարակել Ձեր անկողմնակալ Մասեաց մէջ :

14 յունվար 1878 Մնամ յարգանօք
Մ. Գոճամանեան

... Խմբագիր.

Զմիւռնիաբնակ երևելի վաճառականներէն կեսարացի Պալըօղլեան Մեծ. կարապետ և Մատթէոս էֆէնդիք բարեհաճեցան (20) քսան հատ հարիւրնոց թղթադրամ շնորհել Ազգային Հիւանդանոցի խղճալեաց :

Ներկայ տագնապալից ժամանակիս մէջ յիշեալ Մեծապատիւ էֆէնդիներու սոյն նուէրը արդարև թէ՝ խղճալի պաստպարեալց խորին երախտագիտութեան և թէ Հոգաբարձութեան գոհունակութեանը արժանի ըլլալով, կը փութամք մեր սրտագին շնորհակալիքը մատուցանել հրապարակաւ :

1878 յունվ. 12 Մնամք յարգանօք
Դրան. Հիւ. Ի դիմաց Հոգաբ. Հիւ.
Ատենադպիր Մ. Մանուկեան

ԱԶԳ

Արևելեան Դպրոցասիրաց միացեալ ընկերութեան ընդհանուր ժողովը նիստ ունի յառաջիկայ կիւրակէ, 15 յունվար, Բերա Ս. Յարութեան կից Նարեկեան վարժարանը, ժամը ճիշդ 8 ին :

ԿԱՐԳ ԽՆԴՐՈՑ

1. Վաւերացումն կանոնագրութեան
2. Ընտրութիւն Տնօրէն խորհրդոյ

13 յունվ. 1878 Արևելեան դպրոց ընկերութեան Ընդհ. ժողովոյ Ատենապետ
Յովհաննէս Թորոսեան

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ՍԻՐԱՔ ԵՒ ՍԱՄՈՒԷԼ

ԲԱՐԻ ՀՕՐ ԿՐԹԱԿԱՆ ԴԱՍԵՐ
ԳՐԵՑ ԽՐԻՄԵԱՆ ՀԱՅՐԻԿ
Եւ 'ի լոյս ընծայեցին աշակերտական եղբարք
Յովհաննէս և Մկրտիչ Եսաեան

Ի ՆՈՒԷՐ
ՀԱՅՈՑ ՀԱՐՑ ԵՒ ԶԱՐԳԱՑԵԱԼ ՈՐԴՒՈՑ

Կը ծախուի ամեն հայ գրավաճառաց քով. գին մէկ քսաննոց թըղթադրամ :

ԹՈՐՈՍ ԼԵՒՈՆԻ

ԳՐԵԱՑ ԾԵՐԵՆՑ

Սոյն գեղեցկահիւս վիպասանութեանն՝ որոյ պատմական աղբիւրը Ռուբինեան հարստութենէն առնուած է, և որ Քրիստոսի 1145 թուականին՝ Հայոց Կիլիկիոյ մէջ վերստին ձեռք բերած իշխանական մեծութեան ճշգրտաւիլ պատկերն է, ամեն Հայ պէտք է փութայ մի օրինակ ունենալ

Կը ծախուի ամեն գրավաճառաց քով. գին 2 ֆրանք :

ԹԵՍԱՒՐՈՍԻ ԲԱՐՈՅԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Այս պատուական գիրքն այս անգամ շնորհիւ Գեր. Խորէն եպիսկոպոսի Մխիթարեան՝ գրաբառէն համառօտութեամբ աշխարհաբարի թարգմանուելով, Իզմիրի Տէտէեան եղբարց տպարանէն 'ի լոյս ընծայեցաւ մաքուր տպագրութեամբ : Յուսալի է որ այս անմահ գործը մեծ ընդունելութիւն պիտի գտնէ ազգային վարժարաններէն և ընթերցասէր հասարակութենէն :

Գիրքը կազմեալ և 316 երեսէ բաղկացեալ ըլլալով կը վաճառի Եէնի-Ճամի Չիլինկիրլէր ճառտէսի թիւ 2 Ս. Դ. և Եաղմաճեան գրատունը և ուրիշ գրավաճառաց քով : Գին 3 ֆր.

ՏԻՔԱՐԴԱՑ

ՃԱՌ ՈՃՈՅ

ԵՒ

ԲՆԱԶԱՆՑԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆՔ

Տէքարդ Գաղղիացի մեծանուն փիլիսոփային «Գլուխ գործոցն» է, որ Մեծ. Առաքել Շարապխանեանի աշխատասիրութեամբ Հայերէնի թարգմանուելով Արմաշու վանքէն հրատարակուեցաւ գեղեցիկ տպագրութեամբ :

Այս գիրքը 272 երեսէ կը բաղկանայ և կը ծախուի Եէնի-Ճամի Չիլինկիրլէր ճառտէսի թիւ 2 Ս. Դ. և Եաղմաճեան գրատունը և գրավաճառաց քով : Գին 2 ֆրանք.

ԱՐԻՆԴԱԼԻ ՄԱՐԳԻՋՈՒՀԻՆ

ՀԵՂԻՆԱԿ

Ֆօլ Կօմբօն՝

Թարգմանեց Խ․ Ե․ Պուրունսուզեան

Սոյն գեղեցիկ վիպասանութեան, որ միայն երկու հատորէ կը բաղկանայ, երկրորդ հատորն ալ իզմիրէն հասած ըլլալով, կը ծախուի Եէնի ճամի Զիլինկիրլէր ճառաէսի, թիւ 2 Ս․ Դ․ և Եաղմաճեան գրատունը և այլ գրավաճառաց քով։ Գին 2 ֆրանք։

ՄԱՐԻՕՆ ՏԸԼՕՐՄԻ ԽՈՍՏՈՎԱՆԱՆՔԸ

ԿԱՄ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՏԱՐՓՂԱՆՔ

Հեղինակ Էօժէն տը Միրգուր

Թարգմանեց Գր․ Զիլինկիրեան

Սոյն նշանաւոր վէպին Հայերէն թարգմանութեան Գ․ հատորն ալ Պօլիս հասած ըլլալով՝ կը ծախուի Եէնի ճամի Զիլինկիրլէր ճառաէսի թիւ 2 Ս․ Դ․ և Եաղմաճեան գրատունը․ և ուրիշ գրավաճառաց քով։ Գին 2 ֆր․

Ամբողջ գործը չորս կամ հինգ հատորէ պիտի բաղկանայ։

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԿՂԶԻ

ԸՆԿԵՑԻԿ ՄԱՐԴԸ

Ժիւլ Վէրն անուանի հեղինակին սոյն հետաքրքրաշարժ և հրահանգիչ գործին երկրորդ հատորն ալ իզմիրէն հասած ըլլալով, կը ծախուի Եէնի ճամի Զիլինկիրլէր ճառաէսի թիւ 2։ Ս․ Դ․ և Եաղմաճեան գրատունը և ուրիշ գրավաճառաց քով։ Գին 2 ֆր․

Ռ․ Ց․ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ՏԵՐԵՒՔ

Պէրքէօսօթ, Մօն Սէկիւռօյ, Ճօսէ, Ալիւէ տէ, Ցանէլօտ։

Հեղինակն իւր ինչ ինչ ոտանաւոր և արձակ գրուածներն և Լամարթինի Գաղղ'իայի քանաստեղծին Սէկիւռօյ ճահուն գրաբար տաղաչափեալ թարգմանութիւնն ամփոփած է սոյն գրքուկին մէջ։

Կը ծախուի Եէնի-ճամի Զիլինկիրլէր ճառաէսի թիւ 2, Ս․ Դ․ և Եաղմաճեան գրատունը, և ուրիշ գրավաճառաց քով։

Գին 1 քառորդ մէճիտ

ԺՕԶԷՖ ԲԱԼՍԱՄՕ

Հեղինակ

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՏԻՒՄԱ

Թարգմանեց Բ․ Եաղմաճեան

Աշխարհահռչակ հեղինակին նշանաւոր պատմական վէպերէն մին եղող սոյն գործին թարգմանութեան եօթներորդ հատորը Պօլիս հասած ըլլալով, արդոյ բաժանորդներէն կը խնդրուի որ իրենց անդորրագիրը ներկայացնեն Ս․ Դ․ և Եաղմաճեան գրատունը Եէնի-ճամի Զիլինկիրլէր ճառաէսի թիւ 2, և նոյն հատորն առնեն։ Այս առթիւ կը ծանուցուի թէ սոյն հրատարակութեան բաժանորդագրութիւնը գոցուած է։

Կը ծախուի վերոյիշեալ գրատունը և ուրիշ գրավաճառաց քով։ Գին մէկ հատորին 2 ֆրանք 25 սանթիմ։

Ամբողջ գործը ութ հատորէ պիտի բաղկանայ։

ԶԱՒԱՆ ԵՒ ՓԱՌՆԱԿ Ա․

Գրեց Տէրունին Գաբրիէլ Պատկանեան

Ընթերցասէր ազգայինք, որ անշուշտ ազգային տաղանդաւոր հեղինակին Անուշավանը և այլ գործերը կը յիշեն, մեծ հաճութեամբ պիտի կարդան այս նոր գործը՝ որ դարձեալ մեր ազգային պատմութենէն առնուած է։

Կը ծախուի Ս․ Դ․ և Եաղմաճեան գրատունը Եէնի ճամի Զիլինկիրլէր ճառաէսի թիւ 2, և ուրիշ գրավաճառաց քով։ Գին 1 ֆր․ 50 սանթիմ։

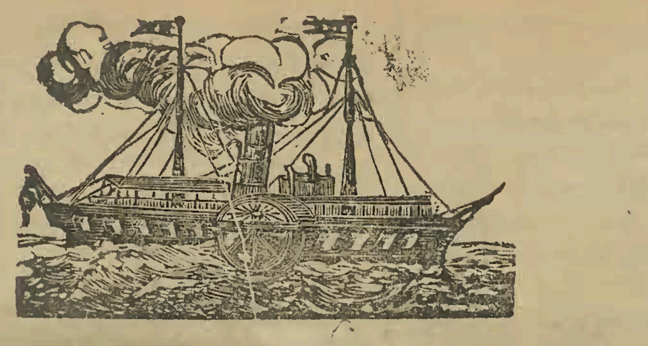

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1878 ՅՈՒՆՎԱՐ 3 ՆԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՄԻՆՉԵՒ ՅՈՒՆՎԱՐ 31

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ ԲԱՑՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

ժամ — Բօսֆօրէն Էջնող շոգենաւները

2 15 Եէնիմահալլէէն, Մէզ․ Պէօյիւք․ Թարապ․ Եէնիք․ Սթէն․ Էմիրկ․ Ր․ Հիսար, Պէպէք, Արնավ․ Գուրուչ․ Օրթաք․ Պէշիկթաշ։

2 15 Առնավուտքէօյէն, Գուրուչ․ Օրթաք․ Պէշիկ․ Գապաթ․

2 15 Պէյքօզ, Բաշապ․ Գանլ․ Ա․ Հիսար, Գանտ․ Վանիք․ Չէնկ Պէյլ․ Գուզկ․

3 25 Բ․ և Ա․ Գավաղէն, Եէնիմահ․ Մէզարպ․ Պէօյիւքտ․ Թարապ․ Եէնիք․ Սթէն․ Էմիրկ․ Ր․ Հիսար, Պէպէք, Առնավուտ․ Գուրուչ․ Օրթաք․ Պէշիկթաշ։

3 45 Պէօյիւքտ․ Թարապիա, Պէյքօզ, Բաշապ․ Գանլ․ Ա․ Հիսար, Գանտ․ Վանիք․ Չէնկէլ Պէյլէր․ Գուզկ․ Գապաթ։

5 Եէնիմ․ Մէզարպ․ Պէօյիւքտ․ Թարապ․ Եէնիք․ Սթէն․ Էմիրկ․ Գօյաճ․ Ր․ Հիսար, Պէպէք, Արնավ․ Օրթաք․ Պէշիկթաշ։

6 45 Եէնիմ․ Պէօյիւքտ․ Թարապ․ Պէյքօզ, Եէնիք․ Էմիրկ․ Գանլ․ Ր․ և Ա․ Հիսար, Գանտ․ Արնավ․ Չէնկ․ Պէյլ․ Օրթաք․ Գուզկ․ Պէշիկ․ Իւսկիւտար։

8 Առնավ․ Գուրուչ․ Օրթաք․ Պէշիկթաշ, Գապաթաշ։

8 15 Ա․ և Բ․ Գավաղէն, Մէզարպ․ Պէօյիւքտ․ Թարապիա, Պէյքօզ, Եէնիք․ Սթէն․ Էմիրկ․ Գօյաճ․ Ր․ Հիսար, Առնավուտք․ Գուրուչ․ Օրթաքէօյ, Պէշիկ։

8 45 Պէօյիւքտ, Պէյքօզ, Բաշապ․ Գանլ․ Ա․ Հիսար, Գանտ․ Վանիք․ Չէնկ․ Պէյլ․ Գուզկ․ Իւսկ։

10 15 Եէնիմահ․ Մէզարպ․ Պէօյիւքտ․ Թարապ․ Եէնիք․ Էմիրկ․ Ր․ Հիսար Պէպէք, Առնավ․ Օրթաք Պէշիկթաշ։

Կամուրջէն Ելնող շոգենաւները

3 15 Պէշիկթաշ, Օրթաք․ Առնավ․ Պէպէք, Ր․ Հիսար, Գօյաճ․ Սթէն․ Եէնիք․ Թարապ․ Պէօյիւքտ․ Եէնիմ

3 45 Գապաթաշ, Իւսկ․ Պէշիկ․ Գուզկ․ Օրթաք․ Պէյլ․ Չէնկ․ Առնավ․ Գանտ․ Ա․ և Ր․ Հիսար, Գանլ․ Էմիրկ․ Եէնիք․ Պէյքօզ, Թարապ․ Պէօյիւքտ․ Եէնիմահ․

5 15 Իւսկիւտար, Գուզկ․ Պէյլ․ Չէնկ․ Վանիք․ Գանտ․ Ա․ Հիսար, Գանլ․ Բաշ․ Պէյքօզ, Պէօյիւքտ․

5 30 Պէշիկթաշ, Օրթաք․ Գուր․ Առն․, Ր․ Հիսար, Էմիրկէն, Եէնիքէօյ, Պէյքօզ, Թար․ Պէօյիւքտ․ Մէզար․ Եէնիմահ․ Բ․ և Ա․ Գավաք։

6 30 Իւսկիւտար, Պէշիկ․ Գուզկ․ Օրթաք․ Պէյլ․ Չէնկ․ Վանիք․ Առնավ․

8 30 Պէշիկթաշ, Օրթաք․ Առնավ․ Ր․ Հիսար, Էմիրկ․ Եէնիք․ Թարապ․ Պէօյիւքտ Եէնիմահ։

10 30 Պէշիկթաշ, Օրթաք․ Առնավ․ Պէպէք, Ր․ Հիսար, Էմիրկէն, Եէնիք․ Թարապ․ Պէօյիւքտ․ Մէզար․ Եէնիմ․ Գավաղներ։

10 30 Գուզկունճուք, Պէյլ․ Չէնկ․ Վանիք․ Գանտ․ Ա․ Հիսար, Գանլ․ Բաշապ․ Պէյքօզ, Թարապ․ Պէօյիւք։

11 Պէշիկթաշ, Օրթաք․ Գուրուչ․ Առնավ․ Պէպէք, Ր․ Հիսար, Գօյաճ․ Էմիրկէն Սթէն․ Եէնիք․ Թարապ․ Պէօյիւքտ։

11 Գապաթաշ, Գուզկ․ Պէյլ․ Չէնկէլ Վանիք․ Ա․ Հիսար, Գանլ․ Բաշապ․ Պէյքօզ։

11 35 Պէշիկթաշ, Գուզկ․ Օրթաք․ Պէյլ․ Չէնկ․ Առնավ։

12 Պէշիկթաշ, Օրթաք․ Գուրուչ․ Առնավ։

Ուրբաթ օրերը ժամ 5 ին կամուրջէն շոգենաւ մը ելնելով՝ Իւսկիւտար, Գուզկ․ Պէյլ․ Չէնկէլ․ Վանիք․ Գանտ․ Ա․ Հիսար, Գանլ․ Բաշապ․ հանդիպելով Պէյքօզ պիտի երթայ, և իրիկուան ժամ 9ին Պէյքօզէն պիտի ելնէ՝ յիշեալ նաւամատոյցները հանդիպելով կամուրջ պիտի վերադառնայ։

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ԲԱՑՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Իւսկիւտարէն Կամուրջ․		Կամուրջէն Իւսկիւտար․	
ժամ	ժամ	ժամ	ժամ
2	8 15	2 15	8 30
2 30	8 40 Պէշիքթաշ	2 40	9
3	9 15	3 15	9 30
3 30	9 45	3 45	10
4	10	4 10	10 15
4 30	10 30	4 45	10 40
5	10 45	5 15	11
5 30	11 5	5 40 Պշքթ․	11 20
6	11 25	6 15	11 35
6 30	11 40	7	11 50
7	12	8	12 5

ՈՒՐԲԱԹ ԵՒ ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ

Իւսկիւտարէն Կամուրջ․		Կամուրջէն Իւսկիւտար․	
ժամ	ժամ	ժամ	ժամ
2 15	8	2 15	8
3	8 40 Պէշիքթաշ	3	8 45
3 45	9 20	3 45	9 20
4 15	10	4 15	10
5	10 30	5	10 35
5 45	11	5 40 Պշքթ․	11 5
6 15	11 30	6 40	11 35
7	12	7	12 5

ԱՑԵՐԻ ՎԻԿՕՐԸ

Ով որ իր մազերուն թափիլը չուզեր, «Այերի վիկօր» կոչուած մազի անուշահոտ ջուրէն գործածելու է․ ուրիշ ամէն տեսակ մազի ջուրերը կամ իւղերը՝ որ մազ չի թափելու համար կըծախուին, բոլորն ալ անօգուտ են․ իսկ վիկօրի օգուտը միլիօնաւոր փորձերով տեսնուած է, և Պօլսոյ ու գաւառաց մէջ օր օրի գործածողներուն թիւը կաւելնայ։ Անոնք որ իրենց մազերուն գեղեցկութիւնը կորսնցնելու վրայ են, չուտով գործածեն աս ջուրէն որ'ի վերջոյ չզղջան։ Թափելու վրայ եղող մազերը կը հաստատէ ու կամրացնէ, թափածներուն տեղը մազ կը բուսցնէ երբոր մազերուն արմատը մեռած չէ, ու ճերմկած մազերը անզգաճաբար իր նախկին բնական գոյնին կը բերէ, գործածելուն կերպը շիշերուն հետն է․ կը ծախուի Կ․ Պօլիս Ղալաթիա Մինասեան և Ընկերաց Ամերիկայի Մաղազան։

ՕԾԱՌ

Անուշահոտ օճառ, մորթը կը կակուղցնէ ու լեղի ջուրով ալ կը փրփրի, տեսակը խիստ աղնիւ ու գինը շատ աժան է․ կը ծախուի Կ․ Պօլիս Ղալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան։

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ՄԱՂԱԶԱՆ

Կ․ Պօլիս Ղալաթիա Մինասեան և Ընկերաց Ամերիկայի Մաղազան կը ծախուի, ազնիւ ճերմակ կտաւներ, ու ամէն ծածկոց և այլն, ամէն արծաթած պատառաքաղ, դգալ և այլն․ կազի Լամբաներ, ամէն ճերմակ յախճապակէ ապաք Անգղիոյ տեսակէն, քարեօլաներ, փիքէ ծածկոց, քթանէ սաւան և այլն, խոհանոցի վերաբերեալ անօթներ, կարի գործիքներ, և ուրիշ անթիւ պիտանի փաճաք կը ծախուին չափաւոր գներով։

Այս լրագիրը շաբաթը երեք անգամ կը հրատարակուի, երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը․ Բաժանորդագրութեան տեղերն են Ղալաթիա Սանտըքճըլար ճառաէսի թիւ 198, Նօրօ խան Մասիսի խմբագրատունը․

Իսկ գաւառաց մէջ հետեւեալ հազաբարձուաց ստեանկները․

ԻԶՄԻՐ․ Սահիան աղա Տէօէեան․
ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ․ Խօսրով էֆ․ Էսկիճեան․
ՊՐՈՒՍԱ․ Սահիան աղա Թանկէրեան․
ԹԷՔԻՐՏԱՂ․ Յովակիմ աղա Ուզուն․արգեան․
ՏՐԱՊԻԶՈՆ․ Խաչատուր բաղալըմճեան
ԿԱՐԻՆ․ Կարապետ պատուելի Զաքարեան․
ՎԱՆ․ Կարապետ աղա Նաթանեան․
ՄՈՒՇ․ Մկրտիչ աղա Փօթիկեան․
ԵԱՇ․ Մ․ աղա Խաչիկեան․
ՑՈՔՇԱՆ Ֆէրհատ աղա Մ Ֆէրհատեան
ԵՐԶՆԿԱՑ․ Թադէոս աղա Բօղրատունի։
ՍԻՎՐԻՀԻՍԱՐ․ Արժ․ Տ․ Ասորէն․
Ուրիշ քաղաքներէ ստորագրուիլ ուզողներն աս տեղերէն մէկուն հետ կրնան թղթակցիլ․

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ

Կ․ Ս․ ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ
ՂԱԼԱԹԱ ՆՕՐՕ ԽԱՆ